

Obsah

1 Úvod	1
1.1 Optimalizační problémy	2
2 Nelineární programování	6
2.1 Klasifikace úloh matematického programování	6
2.2 Přípustné směry - volný extrém	8
2.2.1 Podmínky prvního řádu	8
2.2.2 Podmínky druhého řádu	9
2.3 Vázané extrémy	11
2.3.1 Omezení typu rovnosti	12
2.3.2 Citlivostní věta - stínové ceny	14
2.3.3 Omezení s nerovnostmi	15
2.4 Sedlový bod a dualita	18
2.4.1 Sedlové vlastnosti Lagrangeovy funkce	18
2.4.2 Dualita úloh nelineárního programování	19
2.5 Vícekriteriální optimalizace	21
2.6 Příklady	24
3 Minimalizace kvadratických forem	28
3.1 Minimalizace - analytické vztahy	31
3.2 Zobecněná Choleskyho faktorizace	33
3.3 LDU faktorizace	35
3.4 Aktualizace Choleskyho faktoru	36
3.5 Aktualizace LDU faktorů	39
4 Lineární programování	43
4.1 Typické problémy vedoucí na LP	43
4.2 Ekvivalentní formy lineárních úloh	45
4.3 Grafické řešení optimalizace lineárních modelů	45
4.4 Předběžná analýza problému	46

4.5	Simplexová metoda	48
4.6	Vlastnosti množiny přípustných a optimálních řešení	51
4.7	Maticový zápis simplexové metody	56
4.8	Speciální případy	59
4.8.1	Alternativní optimální řešení	59
4.8.2	Neomezená řešení	60
4.8.3	Jiná omezení a jejich převod na kanonický tvar	61
4.9	Příklady	63
5	Úvod do teorie her	64
5.1	Antagonistický konflikt	65
5.1.1	Hry s konstantním součtem	65
5.1.2	Maticové hry	66
5.1.3	Smíšené rozšíření maticové hry	68
5.2	Rozhodování při riziku a neurčitosti	74
5.2.1	Rozhodování při riziku	74
5.2.2	Rozhodování při neurčitosti	74
5.3	Neantagonistický konflikt dvou hráčů	77
5.3.1	Nekooperativní teorie	78
5.3.2	Kooperativní teorie - přenosná výhra	80
5.3.3	Kooperativní teorie - nepřenosná výhra	81
5.4	Příklady	83
6	Numerické metody	85
6.1	Algoritmy a jejich konvergence	85
6.2	Jednorozměrová optimalizace	87
6.2.1	Fibonacciova metoda	87
6.2.2	Newtonova metoda	90
6.2.3	Metoda kvadratické interpolace	94
6.2.4	Nepřesné algoritmy jednorozměrové optimalizace	95
6.3	Numerické metody bez omezení	97
6.3.1	Komparativní metody	98
6.3.2	Gradientní metody	100
6.3.3	Newtonova metoda a její modifikace	105
6.3.4	Gauss-Newtonova metoda	107
6.3.5	Metody konjugovaných směrů	108
6.3.6	Metoda konjugovaných gradientů	110
6.3.7	Kvazi-newtonovské metody	113

6.4	Numerické metody s omezením	116
6.4.1	Metody přípustných směrů	117
6.4.2	Metody aktivních množin	118
6.4.3	Metoda projekce gradientu	119
6.4.4	Metoda redukovaného gradientu	121
6.4.5	Metody pokutových funkcí	124
6.4.6	Metody barierových funkcí	126
6.4.7	Metody vnitřního bodu	127
6.4.8	Sekvenční kvadratické programování	131
7	Variační metody	139
7.1	Problém optimálního řízení dynamických systémů	139
7.2	Variační metody	141
7.2.1	Základní variační úloha	141
7.2.2	Volné koncové body	146
7.2.3	Další nutné a postačující podmínky	149
7.3	Rozšíření základní úlohy	153
7.3.1	Extrémy funkcionálu v n -rozměrném prostoru	153
7.3.2	Variační problémy s omezením	154
7.3.3	Lagrangeova, Mayerova a Bolzova úloha	155
7.4	Řešení problému optimálního řízení dynamických systémů	156
7.4.1	Optimální řízení bez omezení	157
7.4.2	Řešení optimalizačního problému s omezením	161
7.5	Kanonický tvar Eulerovy - Lagrangeovy rovnice	162
7.6	Příklady	165
8	Dynamické programování	168
8.1	Princip metody dynamického programování	168
8.1.1	Princip optimality a princip invariantního vnoření	168
8.1.2	Řešení jednoduché úlohy metodou DP	169
8.2	Optimální řízení diskrétních systémů	172
8.2.1	Diskrétní úloha optimalizace	172
8.2.2	Převod spojitého optimalizačního problému na diskrétní	174
8.2.3	Převod diskrétního optimalizačního problému na úlohu matematického programování	174
8.2.4	Řešení problému diskrétního optimálního řízení pomocí DP	175

8.2.5	Řešení některých speciálních úloh dynamickým programováním	180
8.2.6	Řešení spojité úlohy optimálního řízení dynamickým programováním	184
8.2.7	Příklady	188

9 Princip maxima 190

9.1	Souvislost dynamického programování a variačních metod	190
9.2	Dynamické programování a princip maxima	193
9.3	Nutná podmínka optimality - princip maxima	198
9.4	Řešení některých problémů optimálního řízení principem maxima	201
9.4.1	Obecný postup řešení	201
9.4.2	Časově optimální řízení	203
9.5	Diskrétní princip maxima	205
9.5.1	Podmínky optimálnosti	205
9.5.2	Diskrétní princip maxima	208
9.6	Příklady	212

10 Stochasticky optimální řízení 216

10.1	Stochasticky optimální řízení ARMAX modelu	216
10.1.1	ARMAX model a jeho pozorovatelný kanonický tvar	216
10.1.2	Současné odhadování stavů a parametrů ARMAX modelu	219
10.1.3	Stochasticky optimální řízení	221
10.1.4	Střední hodnoty součinu závislých náhodných veličin	225
10.1.5	Výpočet optimálního řízení	227
10.2	Stochasticky optimální řízení ARX modelu	232
10.2.1	ARX model	232
10.2.2	Odhadování parametrů ARX modelu	232
10.2.3	Stavové rovnice ARX modelu	233
10.2.4	Opatrné strategie ARX modelu	234
10.3	Příklad	238

Literatura 241